KUŞ ALBAY

Hristo Boyçev

Bulgarcadan Çeviri: Hüseyin Mevsim, hmevsim@gmail.com, 0542 687 67 37.

OYUN KİŞİLERİ

DOKTOR

FETİSOV

HAÇO

MATEY

KİRO

DAVUT

PEPA

PROLOG

DOKTOR. Psikiyatride normal doktorun olmadığı söylenir. Belki de bundan dolayı bu alana yöneldim. Hayatın saçma sorunlarından, felsefede varoluş denen uzun süreli depresyonlar geçiriyordum. Evet, hiçbir zaman kendinden emin bir kişi olamadım. Her çatışmada birden fazla gerçek olduğunu biliyorum, ama bunlardan hangisini savunmam gerektiğinden hiçbir zaman emin olamadım. Buna psikiyatride 'Hamlet kompleksi' denir. Her zamanki sefaletin hüküm sürdüğü Psikiyatri Kliniği'nde genç ve enerjik bir uzmana ihtiyaç olduğu söylendi. Daha doğrusu, on ilginç, ama zararsız vakanın bulunduğu, adını da dağdaki manastırın adından alan Kırk Aziz Mazlum Şubesi'nde. "Orada profesyonel açıdan bir risk yok, ama doktor da yok!" dendi bana. Bozuk bir dağ yolundan uzunca süre gittik. Gittikçe dağ vahşileşiyor ve görkemi artıyordu, ama yol da gitgide bozuluyordu. En sonunda, sarp bir geçidin dibinde manastırın kalıntıları göründü. Balkanların tam da göbeğindeydik.

Akşam. Otomobil sesi ve farların ışığı.

ŞOFÖR. Manastır, işte burası. Ben dönüyorum. Artık sis çöküyor ve biraz sonra kurtlar iner.

DOKTOR. Ne kurdu?

ŞOFÖR. Basbayağı kurt. Kar yağana kadar buralarda saklanırlar.

DOKTOR. Kar yağınca ne olur?

ŞOFÖR. Daha da çoğalırlar.

DOKTOR. Peki, burada yiyecek nasıl temin edilir?

ŞOFÖR. Edilmez.

DOKTOR. Anlamadım.

ŞOFÖR. Anlarsın.

DOKTOR. Burada hastalardan başka yaşayan var mı?

ŞOFÖR. Söyledim ya, kurtlar!

DOKTOR. Vay anasına...

ŞOFÖR. Durum bu. Hadi bana eyvallah!

BİRİNCİ PERDE

BİRİNCİ SAHNE

Haço'nun sırtı kapıya dönüktür. Pencere kenarında, saçı sakalı birbirine karışmış ve donuk bakışla dışarı bakan Fetisov kımıldamadan oturur. Hepsi yıpranmış battaniyelere sarınmıştır. Doktor girer.

DOKTOR. İyi akşamlar!

Kimse dönüp bakmaz.

DOKTOR (*Daha yüksek sesle*). İyi akşamlar!

Hiçbir tepki yoktur.

DOKTOR (*Bağırarak*). İyi akşamlar!

Sonuç değişmez.

DOKTOR (*Avaz avaza*). Sağır mısınız, yahu? Üç kere "İyi akşamlar!" dedim.

Pepa girer ve dikkatle Doktor'a bakar.

PEPA. Tuna Köprüsü'nden[1] tanışıyor muyuz?

HAÇO *(Doktor'u görür).* Yeni hasta mı?

DOKTOR. Ben yeni doktorunuzum.

HAÇO *(Kibarca).* Memnun oldum! Bendeniz, Tiyatro Akademisi mezunuyum. Bir monolog arzu eder misiniz?

DOKTOR. Biraz önce "İyi akşamlar!" dedim.

HAÇO. Affedersiniz, sizi görmedim.

DOKTOR. Ama ben adeta bağırdım.

HAÇO. Ben tamamıyla sağırım, Doktor.

DOKTOR (*Fetisov'u işaret ederek*). O da mı sağır?

HAÇO. Bilmem. Konuştuğunu hiç duymadım. Tek bildiğim, onu Rus diye çağırırlar.

DOKTOR. Hemşire nerede?

HAÇO. Kaçtı.

DOKTOR. Burasını neyle ısıtıyorsunuz?

HAÇO. Hiçbir şeyle. Isınmak için beraber yatıyoruz.

DOKTOR. Demek ki, sağırsın?

HAÇO. Tamamıyla. Kışlada bir patlamada sağırlaştım.

DOKTOR. Öyleyse şimdi beni nasıl duyuyorsun?

[1] Tuna Köprüsü – Bulgaristan'ın Rusçuk ve Romanya'nın Giurgiu kentleri arasında kurulan ve aynı zamanda sınır ve gümrük kapısı olan köprü. (Ç. N.)

HAÇO. Duymuyorum.

DOKTOR. Efendim?

HAÇO. Dudak okuyorum. Affedersiniz saat kaç?

DOKTOR. Yedi buçuk.

HAÇO. Yarım saat sonra haberler başlayacak.

Bu arada Pepa bir yığın kâğıt üzerinde bir şeyler hesaplar ve kendi kendine bazı rakamları fısıldar. Sonra diz çöker.

PEPA. 195,375! Tanrım, bağışla beni! (*Dua mırıldanmaya devam eder.*)

MATEY (*Kapıyı hızla çarpar ve dışarıdan bağırır*). Giriyorum!

DOKTOR. Biri girmek istiyor.

HAÇO. Minik Matey. (*Kapıya doğru.*) Gel, gel!

MATEY (*Çekinerek kapıyı açar ve eşikte durur*). Geliyorum.

HAÇO. Tamam, gel hadi.

MATEY. Hiç kimse yerinden kımıldamasın.

HAÇO. Kimse kımıldamıyor, gir.

Matey sırtını duvara yaslayarak girer, korkuyla ötekilerini izler. Sırtında dolu bir torba taşır, elinde ise yanan bir el feneri vardır. Doktor bir adım atınca Matey dehşetle "Hayır!" diye bağırır, bir taş atar ve camı kırar. Haço ile Doktor masanın altına sokulurlar.

MATEY. Sakın kımıldama! Tek bir yanlış adım atarsanız ömür boyu hücrede çürürsünüz!

HAÇO. Lütfen bırak artık şu taşları. Sağlam pencere bırakmadın. Bu bey, yeni doktorumuz.

MATEY. Doktor olması fark etmez. Mahkemede herkes eşittir. *(En kenardaki yatağın altına sokulur.)* Şimdi hareket edebilirsiniz, ama sakın kimse üstüme basmasın.

DOKTOR. Neler oluyor burada?

HAÇO. Çok küçük olduğu saplantısına kapılmış. Üzerine basılacağından korkuyor.

MATEY. Sadece akşamları korkarım. Gündüz normalim, ama hava kararmaya başlayınca giderek küçülüyor ve minnacık kalıyorum. Serçe kadar. Hatta bir keresinde kelebek kadar ufaldım ve vantilatör beni dışarı üfledi. O yüzden, rüzgâr uçurmasın diye her zaman yanımda şu taş torbasını taşırım. Kırmızı bir fener de taşırım, karanlıkta biri üstüme basıp sonra zindanlarda çürümesin diye.

PEPA *(Başını hesaplardan kaldırarak).* 380,740! Tanrım, bağışla beni!

Elinde ustura bıçağı, boşluklarını tutarak Davut girer.

DAVUT. Kökünden keseceğim bunu!

MATEY. Sağdan yürü! (*Taş atar ve Davut da yere yatar.*)

DAVUT. Dibinden keseceğim.

MATEY. Kes, ama bastığın yere dikkat et.

DAVUT (*Doğrulur ve Doktor'u görür*). Yeni delimiz mi var?

HAÇO. Yeni doktorumuz.

DAVUT. Doktor mu?

DOKTOR. Evet, ben doktorum.

DAVUT (*Boşluklarına daha da sıkıca sarılarak*). Doktor, durumum berbat.

DOKTOR. Ağrı acı var mı?

DAVUT. Hiç sorma! Keseceğim!

HAÇO. Yalvarırım sana, haberlerden sonra kes. Beş dakika sonra haberler başlayacak ve sessizlik istiyorum.

Kapı yavaşça, uzun bir gıcırtıyla açılır. Kapının eşiğinde Kiro görünür. Girip girmeme konusunda çekimserdir. En sonunda girer ve Haço'nun yanına oturur.

HAÇO. Benim yanıma oturma. Artık bir şeyim kalmadı. İşte, bak. (*Ceplerini dışarı çıkarır.*) Hadi, yallah!

Kiro, Davut'un yanına yanaşır.

DAVUT. Bende de yok. (*O da ceplerini çıkartır.*) İşte, yok.

MATEY (*Yatağın altından bağırır*). Hayır! Kodesi boylayacaksın.

KİRO. Kodesi de gördüm. Buradan daha kötü sayılmaz.

DOKTOR (*Kiro'ya*). Derdiniz ne?

MATEY. Dertli olan biziz.

HAÇO. Her şeyi çalar ve sonra da içer.

KİRO. Çalarım, ama içmem.

DAVUT. Manastır şarabına ne oldu?

KİRO. Şarabı çalmadım, buldum.

MATEY. Peki, ya cipin mazotu?

DOKTOR. Ne cipi?

DAVUT. Askerî birliğin ıskartası. Yarım ton mazot da hediye etmişlerdi, ama o içti.

HAÇO. Susun! Haberler başlıyor!

Haço televizyonu açar, haber jeneriği başlar, ama ses yoktur. Hepsi ekrana dönerek sessizce bakarlar.

DOKTOR *(Şaşkınlıkla).* Hiç ses yok!?

HEPSİ. Şşşt!

DOKTOR (*Sessizce*). Neden hiç ses yok?

KİRO. Sesi arızalı.

Haber spikeri görünür, dudakları kıpırdar. Bu arada Haço dikkatle spikeri izleyerek onu seslendirir.

HAÇO. İyi akşamlar, sayın seyirciler! Bugün de Balkanlarda kanlı çatışmalar devam etti. Birleşmiş Milletler Örgütü kuşatma altındaki bölgelere yardım konvoyu ulaştırmaya çalıştı yine, ancak konvoyu düşman durdurdu.

Sahne kararır.

İKİNCİ SAHNE

DOKTOR (*Telefonda*). Alo? Alo? Psikiyatri Kliniği mi? Başhekim, lütfen! Alo? Alo? Başhekim mi? Kırk Aziz Mazlum Şubesi'nden arıyorum. Burada ne ilâç, ne yatak çarşafı, ne doğru dürüst giyecek ve yiyecek var. Ne? Askerî birliğin bağışları mı? Domates konservesi var, ama kullanım tarihi geçmiş. Ne? İyice çürümeden bir an önce yensin mi? İlâç da yok. Duyuyor musunuz? Alo? Alo? Alo? (*Ahizeyi öfkeyle çarpar. Muayene odasına Davut girer.)*

DAVUT. Felâket, Doktor.

DOKTOR. Ne felâketi?

DAVUT. Bundan daha kötüsü olamaz.

DOKTOR. Anlat derdini.

DAVUT. Tam iktidarsızlık.

DOKTOR. Ne zamandır var bu?

DAVUT. Bir yıldır.

DOKTOR. Karın var mı?

DAVUT. Bilmiyorum. Altı aydır buradayım.

DOKTOR. Çocuğun var mı?

DAVUT. Altı tane, ellerinizden öperler. Galiba bu kadarla da kalacağım.

DOKTOR. Yetmez mi?

DAVUT. Daha fazla yapamayacağıma göre. *(Ağlamaya başlar.)* Ne büyük rezalet, Doktor! Mahallede herkes benimle alay ediyor.

DOKTOR. İyileşeceksin.

DAVUT. Beni kimin iyileştirebileceğini biliyorum, ama yüz vermiyor.

DOKTOR. Kim?

DAVUT. Gümrükçü Pepa. Derdimin devası onda.

DOKTOR. Peki, nasıl iyileştirebilir seni?

DAVUT. Onlar her şeyi bilir.

DOKTOR. Gümrükçü kadınlar mı?

DAVUT. Pekâlâ, öyle diyelim. Çağırayım mı onu? Koridorda bekliyor. (*Kapıyı açar*.) Gel! (*Doktor'a*.) Gerçi biraz çarpıktır, ama iş bitirecek. Söyleyiver de benimle ilgilensin.

Pepa girer. Rahibe gibi beyaz çarşafla örtünmüştür.

PEPA. Beni hatırladın, değil mi?

DOKTOR. Nereden?

PEPA. Tuna Köprüsü'nden. Sen, 29–86 A Sofya plâkalı TIR şoförüsün, değil mi? Hepinizi hatırlıyorum. Beş yıl boyunca günde 15 TIR gümrükledim.

DOKTOR. Gümrük memuru muydunuz?

PEPA. Öyle de denebilir. Bütün şoförleri gümrükledim. Dünyadaki bütün erkekler beni tanır.

DOKTOR. Hepsi mi?!

PEPA. 5 yıl 1,825 gün eder. Bunu günde ortalama 15 ile çarp, tamı tamına 28,375 erkek. Hepsini belgeledim.

DOKTOR. Evet, ama bütün erkekler 28,375 kişi değil ki?!

PEPA. Değil, ama her erkek başka iki erkeğe hava bassa, 85,125 erkek eder. Onlar da iki kişiye daha övünse 255,375 olur. Bunlar da ikişer kişiye daha hava bassa, 766,125 eder. Çaktın mı?

DAVUT. 766,000! O kadar erkek bu işi beceriyor, bir tek ben tekliyorum!

PEPA. Boynuma kadar günaha battım!

DOKTOR. İlâç kullanıyor musun?

PEPA. Ne ilâcı? Hastanede miyim sanki?

DOKTOR. Neredesin o zaman?

PEPA. Nerede olacak, manastırda. Burası manastır değil mi?

DOKTOR. Tabii, burası bir manastır.

PEPA. Günahlarımdan oruç ve duayla arınıyorum. Anne Teresa gibi olmak istiyorum. (*Çarşafı başına dolar ve çıkar.*)

DAVUT (*Ardından*). Gel! Doktor sana önemli bir şey söyleyecek.

KİRO (*Dışarıdan*). İmdat! İmdat! (*İçeri dalar.*)

KİRO. İmdat! Dövüyorlar beni.

DOKTOR. Dövüyorlar, çünkü elin uzun.

KİRO. Ama ben kasten yapmıyorum.

DOKTOR. Şu manastır şarabı meselesi doğru mu?

KİRO. İzbede buldum onu.

DOKTOR. Şimdi nerede?

KİRO. Yarısını içtim.

DOKTOR. Diğer yarısı?

KİRO. Onu da içtim.

DOKTOR. Peki, ya mazot?

KİRO. Mazotu içmedim, önce sattım.

DOKTOR. Paralar nerede?

KİRO. İçkiye yatırdım. Ben kasten yapmıyorum bunu. İşte, bugünkü hâsılat! (*Masaya para atar*.)

DOKTOR. Kimin bu paralar?

KİRO. Arkadaşların.

DOKTOR. Hemen iade et.

KİRO. Ne gereği var, yine çalacağım.

DOKTOR. O zaman sende tut ve ihtiyaçları olduğunda ver.

KİRO. Öyle yapıyorum zaten. İşte. (*Bir liste çıkarır*.) Haço. Alınan 7, verilen 5. Matey. Alınan 12, verilen 9. Bende her şey belgeli. Hatta Pepa'ya alınandan daha çok verilmiş.

DOKTOR. O zaman benim param da sende dursun. (*Ceplerini karıştırır*.)

KİRO. Boşuna arama, artık burada. (*Çıkar*.)

Sahne kararır. Dışarıda Haço'nun sesi duyulur.

HAÇO. İyi akşamlar, sayın seyirciler! Bugün de Balkanlarda sert çatışmalar devam etti. Birleşmiş Milletler Örgütü kuşatma altındaki bölgelere yardım konvoyu ulaştırmaya çalıştı yine, ancak konvoyu düşman durdurdu.

ÜÇÜNCÜ SAHNE

Fetisov pencereden dışarı bakar, Doktor ise telefonda konuşur.

DOKTOR. Alo, alo! Psikiyatri Kliniği mi? Alo! Sayın Başhekim, Kırk Aziz Mazlum Şubesi'nden arıyorum. Burada ilâcımız, çarşafımız, yiyeceğimiz, sıcak tutacak giysimiz yok. Efendim? Askerî birliğin bağışları mı? Domates konservesi var, ama kullanım tarihi geçmiş. Ne? İyice çürümeden yemeliyiz mi? İlâcımız da yok. Duyuyor musunuz? Alo? Alo? Alo?

Ahizeyi çarpar. Bir hasta dosyası alır ve Fetisov'a yaklaşır.

DOKTOR (*Okur*). Dmitriy Fetisov, yaş 42. Babası Rus, annesi Bulgar. Mesleği asker. Psişik şok sonucu iki yıldır konuşmaz. (*Fetisov'a.*) Konuşacak mıyız?

Fetisov kıpırdamaz.

DOKTOR. Bu gün ayın kaçı?

Aynı tepki.

DOKTOR. Gerçi ayın kaç olduğunu ben de bilmiyorum. Ne iş yapıyordun?

PEPA. TIR şoförüydü. Moskova plâkalı kırmızı bir kamyon sürüyordu.

HAÇO. Kışladaki patlamadan sonra ben de şoka girmiştim. Kendime geldiğimde bir şey duymuyordum. Sırada duymayı öğrendim. Çavuşun ağzına bakarak herkesin yaptığını takip ettim. Çavuş, "Kalk!" diye bağırınca, herkes kalkıyordu.

O ana kadar hareketsiz duran Fetisov, "Kalk!" komutunda ayağa kalkar.

HAÇO. Aa, duyuyor.

DOKTOR. Bunu içgüdüsel yapıyor. Erkeklerde kışla içgüdüsü çok güçlüdür.

HAÇO (*Fetisov'a*). Sola dön! (*Fetisov keyifsizce yerine getirir*.) Sağa dön! Arkana dön! Otur! (*Fetisov oturur*.)

DOKTOR. Bugünlük bu kadar yeter.

HAÇO. Bir saniye, bitireyim. Nerede kalmıştım?

DOKTOR. "Uygun adım, ileri!" komutunda.

HAÇO. Evet. "Uygun adım, ileri!" diyerekten Tiyatro Akademisi'ne kadar geldim ve kabul edildim. Hiç kimse sağır olduğumu anlamadı. O zaman birlik komutanı Akademi'ye teşekkür mektubu yazdı. "Ordu adından teşekkür ederiz, tamamen sağır olmasına rağmen Er İvanov son derece yeteneklidir." vs.

PEPA. 7.187.496,312! Yedi milyar oldular!

KİRO. Çüş! Dünyada topu topuna üç milyarız.

PEPA. Ya geri kalan dört milyar?

KİRO. Onlar uzaylı.

HAÇO. Haberler başlıyor!

Hepsi televizyonun karşısına oturur, Doktor çıkar.

HAÇO. İyi akşamlar, bayan ve baylar! Bugün de Balkanlarda sert çatışmalar devam etti. Birleşmiş Milletler Örgütü, kuşatma altındaki bölgelere yardım konvoyu ulaştırmaya çalıştı yine, ancak yardım konvoyunu düşman güçler durdurdu. Birleşmiş Milletler sözcüsü bu akşam uçaklarla havadan insanî yardım salınacağını bildirdi.

KİRO. Sen her akşam aynı şeyi söylüyorsun.

HAÇO. Ben haberleri aklımdan kurmuyorum. Olduğu gibi söylüyorum.

KİRO. Hiç değilse virgülleri değiştir. Altı aydır aynı metni ötüyorsun.

HAÇO. Ne demek istiyorsun? Bu akşam, havayoluyla insanî yardım gönderileceğini söyledim, oysa dün akşam bundan söz etmedim.

KİRO. Ettin.

HAÇO. Uçaktan söz etmedim.

KİRO. Benim için fark etmez, ama metnin değiştirilmesi gerekir.

HAÇO. Haberleri monolog mu sanıyorsun sen? Ben çok monolog biliyorum ve her akşam farklı monologlar söyleyebilirim size. İşte, başlıyorum. Birinci monolog trajikomik olacak.

Hepsi kapıya doğru koşar.

HAÇO. Tek bir tanecik!

Haço da peşlerinden çıkar. Pepa ile Davut kalır.

DAVUT. Hadi, n'olur! Bana ancak sen yardım edebilirsin.

PEPA. Sana söyledim. Hayır!

DAVUT. Sadece yanında yatayım?

PEPA. Hayır!

DAVUT. Ama biliyorsun, hiçbir şey yapamıyorum zaten.

PEPA. Biliyorum, ama bunu düşünmek bile günah.

DAVUT. Senin bir şey düşünmene gerek yok. Ben kendi kendime hallederim.

PEPA. Hayır!

DAVUT. Yardım et bana! Sevap kazanacaksın!

PEPA. Hayır!

DAVUT. Bir sevap işle ve Tanrı bütün günahlarını bağışlayacak.

Pepa susar.

DAVUT. Hepsini bağışlayacak.

PEPA. Sahiden mi?

DAVUT. Tabii. Tanrı günahkârları günahsızlardan daha çok sever. Doktor da öyle söyledi.

PEPA. Gözlerimi bağla, günahı görmeyeyim.

DAVUT. Şimdi. (*Gözlerini bağlar*.)

PEPA. Kendi gözlerini de.

DAVUT. Pekâlâ. (*Gözlerini bağlar*.)

PEPA (*Haç çıkartarak)*. Tanrım, beni affet!

DAVUT. Tanrım, bana yardım et!

İkisi yatağın arkasına geçerler. Biraz sonra Davut ağlayarak ayağa kalkar.

DAVUT. Tanrım, neden beni böyle cezalandırıyorsun? Neden?

PEPA. Şükürler olsun, Tanrım! Günah işlemekten korudun beni!

DAVUT. Neden beni cezalandırdın, Tanrım? Çingene'ysem, insan değil miyim? Görürsün sen Çingenelerin kim olduğunu!

Ötekileri girer.

DAVUT. Ne bakıyorsunuz öyle? Biz Çingenelerin kim olduğunu biliyor musunuz siz? Aslında Çingene sizsiniz, ben Roman'ım. Roman! Roma'yı biz Romanlar kurduk. Dişi kurdun emzirdiği Romus ile Romanus kardeşleri duydunuz mu hiç? İşte, o Romanus safkan Roman'dır. O yüzden zaten

şehrin adı Roma. Ya Romeo ve Jülyet? Romeo, bizden. Roman Polanski de! Romski-Korsakov da! Romain Rolland da! Romy Schneider de! CD-ROM'u da biz icat ettik. Alfa-Romeo keza! Biz Romanların devleti de var: Romanya! İlkbaharda, Braşov'daki Roman panayırında Roman baronu seçileceğim. O zaman görürsünüz siz kim olduğumu!

Öfkesi ağlayışa geçer ve Fetisov'a haykırır.

DAVUT. Ayağa kalk!

Fetisov mekanik olarak kalkar.

DAVUT. Otur!

Fetisov oturur. Davut, "Ayağa kalk!", "Otur!" diye komut vermeye devam eder. Sahne kararır. Karanlık, fırtınalı bir geceye dönüşür. Rüzgârın uğultusu sahneyi kaplar, şimşek çakar ve gök gürler. Fırtınanın uğultusu alçaktan uçan uçakların gürültüsüne karışır.

DOKTOR. Kış geldi ve kar dağ yollarını kapattı. Kimse bizimle ilgilenmiyordu ve böylece dağlar arasında kar altında kaldık. Cepheden ulaşan haberler hep aynıydı. Bu geceki fırtınada bir sıra dışılık vardı, çünkü kasım ayında şimşekler çaktı. Gece boyunca fırtınada yolunu şaşırmış uçakların gürültüsü duyuldu. Ertesi sabah manastırın avlusunda inanılmaz bir şey bulduk.

DÖRDÜNCÜ SAHNE

Sabah. Sahnede, Birleşmiş Milletler Örgütü amblemli ve paraşütle kaplı büyük bir koli durur. Kiro girer ve koliyi inceler.

HAÇO. Dur!

Kiro ellerini kaldırır.

HAÇO. Nereden aşırdın bunu?

KİRO. Buradaydı.

HAÇO. Dün akşam yoktu.

KİRO. Gece düşmüş olmalı.

HAÇO. Gökten mi?

KİRO. Paraşüt bağlı olduğuna göre.

Doktor girer.

DOKTOR. Neler oluyor burada?

HAÇO. Birleşmiş Milletler'den bir koli aşırmış.

KİRO. Aşırmadım. Aşıracaktım, ama vazgeçtim.

Doktor yazıları inceler.

DOKTOR. İnsanî yardım bu.

HAÇO. Dün akşam havadan yardım salınacağını söylemiştim.

KİRO. Nasıl olur? Savaş buradan 200 kilometre ötede!

HAÇO. Fırtınada yolunu şaşırmışlar.

KİRO. Onlar için burada her yer Balkanlar. Balkanlar'a yardım atın denmiş ve atmışlar.

HAÇO. Ne yapacağız şimdi?

KİRO. Birleşmiş Milletler'e iade mi edelim yani?

Doktor kararsızdır.

HAÇO. Dün akşam aç yattık.

DOKTOR. Aç!

Kiro koliyi açar ve ipek bir Birleşmiş Milletler bayrağı, altından da askerî üniforma paketleri çıkarır.

HAÇO. Askerî üniformalar?

Bu arada nefes nefese Davut gelir.

DAVUT. Doktor, konserve dolu bir koli buldum.

DOKTOR. Nerede?

DAVUT. Manastırın arkasında.

Matey de girer.

MATEY. Doktor, ormanın içi koli dolu!

KİRO. Hepsini depoya götürün!

DOKTOR. Ya bunları arıyorlarsa?

KİRO. Kim arayacak? Birleşmiş Milletler mi gelip burada arayacak?

Işık kararır.

DOKTOR. O andan itibaren Psikiyatri Kliniği'ni aramaktan vazgeçtim. Bu savaşta kimin haklı, kimin haksız olduğunu bilmiyorum, ancak şundan eminim ki, birileri kazançlı çıktıysa, o da bizdik.

BEŞİNCİ SAHNE

Odanın ortasında açık bir koli. Hastalar kolilerden çıkan yiyecekleri iştahla yerler ve Fetisov'a askerî üniforma giydirerek eğlenirler. Davut'un tıraş ettiği Fetisov, önü ilikli, derli toplu bir asker olmuştur.

DAVUT. Hazır!

HAÇO. Şapka da giydir!

KİRO (*Şapka giydirir*). İşte! Hazır! (*Yüksek sesle komut verir.*) Kalk!

Fetisov yavaş yavaş kalkar.

DAVUT (*Etkilenmiştir*). Gerçek gibi!

KİRO (*Yüksek sesle komut verir*). Hazır ol! (*Fetisov mekanikçe yerine getirir.*) Marş, marş! Bir, iki! Bir, iki!

MATEY (*Yatağın altından*). Bana doğru gelmeyin!

KİRO. Geri dön!

Fetisov sahnede askerî adımlarla yürür, hastalar da katılırcasına güler.

KİRO. Dur! Bravo, Albay!

HAÇO. Albay olduğunu nereden çıkarıyorsun?

KİRO. Albaya benziyor. (*Yüksek sesle.*) Albay Fetisov?

Fetisov irkilir.

KİRO. Gördün mü? Sen de dene.

HAÇO. Albay Fetisov?

FETİSOV (*Yavaş, mekanikçe dudaklarını hareket ettirerek*). Ben!

HAÇO. Duydunuz mu? Konuştu! (*Yeniden Fetisov'a doğru.*) Albay Fetisov!

FETİSOV. Ben!

Herkes katılırcasına güler. Fetisov başını tutar ve sendeler.

KİRO. Ha gayret, Albay! Hazır ol! Sen, Albay Fetisov'sun!

FETİSOV. Evet, efendim! (*Yine gülüşmeler.*)

KİRO. Sayın Albay'ım, Kırk Aziz Mazlum Askerî Birliği emirlerinizi bekler!

Aniden Fetisov yüksek ve sert bir şekilde komut verir.

FETİSOV. Ayağa kalk!

Herkes şoktadır.

FETİSOV. Kalk!

Korkudan zıplarlar.

FETİSOV. Sıraya gir!

DAVUT. O galiba gerçekten…

FETİSOV. Sırada konuşma! Hazır ol! Er İvanov!

Haço korkuyla bakınır.

FETİSOV. İvanov!

HAÇO. Ben, efendim!

FETİSOV. Çay!

HAÇO. Emredersiniz, sayın…

FETİSOV. Albay.

HAÇO. Emredersiniz, sayın Albay! (*Çay koyar*.)

FETİSOV (*Sıranın önünde gezerek seslice içer*). Burada en kıdemlisi kim?

DAVUT (*Ürkekçe*). Ben. Ben onbaşıydım, sayın Albay.

FETİSOV. Aferin, onbaşı…

DAVUT. Onbaşı Şükrüev, sayın Albay.

FETİSOV. Bravo, onbaşı Şükrüev! Akşam yoklamasına kadar her yer ayna gibi olsun. Tamam mı?

DAVUT. Ama… Temizlikçi yok.

FETİSOV. Tamam mı, dedim?

DAVUT. Emriniz olur, sayın Albay.

FETİSOV (*Matey'i yatağın altında görerek).* Ya sen, asker, niye yatağın altındasın?

MATEY. Ben çok küçüğüm.

FETİSOV. Mademki üniforma taşıyorsun, küçük değilsin. Mesleğin ne senin?

MATEY. Şoförüm, efendim.

FETİSOV. Yine direksiyon başına döneceksin, er…

MATEY. Er Mateev, Albay'ım!

Doktor girer.

FETİSOV. Sıraya gir! Hazır ol!

Doktor şaşkınlıkla bakar, Fetisov asker adımıyla yanına gider.

FETİSOV. Sayın Doktor, Albay Fetisov hizmetinizdedir. (*Haço'ya.*) İvanov?

HAÇO. Efendim!

FETİSOV. Doktor'a bir çay!

HAÇO. Hemen, efendim! (*Sıcak çay koyar ve Doktor bir yudumda içer.*)

Pepa girer.

FETİSOV. Hanımefendi, Albay Fetisov hizmetinizdedir! (*Pepa bayılır.*)

Sahne kararır.

DOKTOR. Bir tek bu zapt edilemez deli eksikti. (*Ahizeyi kaldırır.*) Alo? Alo? Alo, alo! Psikiyatri Kliniği mi? Alo, sayın başhekim, Kırk Aziz Mazlum'dan arıyorum. Duyabiliyor musunuz,

alo? Karantinaya alınması gereken hastam var! Alo, duyabiliyor musunuz? Alo? (*Ahizeyi kapatır*.) Aman, Tanrım! Kar, bütün bağları kesmişti. Problem katmerliydi. Bir, ilâç yoktu, iki – Fetisov'a ne ilâcı verecektim. Şimdilik sakinleştiriciler vardı ve bunlarla idare etmeye karar verdim.

ALTINCI SAHNE

Umumî koğuş. Yataklar yapılır.

DAVUT. Dikkat et! Yatakları ip hizasına göre düzelt. Daha! Biraz daha!

HAÇO. Abartma sende artık! Görmüyor musun, o bir deli?

DAVUT. Bunu sen söyle ona.

KİRO. Haklısın, deliyle tartışılmaz.

MATEY (*Yatağın altından).* Sağa! Sağa git ve o botlarla nereye bastığına dikkat et! Eğer üstüme basarsan, askerî mahkemede yargılanırsın!

KİRO. Yatakhane düzene girdi. Albay kesinlikle beğenir.

DAVUT. Tek bir kelime çıkmadı ağzından, meğerse o bir albaymış. Bir kez emir veren, daima verecek. İpliği ger!

KİRO. Üç yıldır konuşmuyordu. Sessizce duruyor, gözlemliyor ve ne yapacağını hesaplıyormuş. Biz ise kiminle yaşadığımızın farkına bile varmadık.

DAVUT. Moskova Genelkurmay Akademisi mezunu. Galiba İkinci Dünya Savaşı'na da katılmış.

HAÇO. Saçmalama.

DAVUT. Tam hatırlamıyorum. Birinci Dünya Savaşı da olabilir.

KİRO. Doktor'u gördünüz mü? Hiçbir şey söylemedi. Çayını içti ve çıkıp gitti.

DAVUT. Doktor mu?! Karşısında Taman Tümeni'nden koskoca bir Albay dururken, Doktor'a lâf mı düşer?

HAÇO. Taman Tümeni?!?

DAVUT. Evet! Gorbaçov'a yapılan darbe sırasında Taman Tümeni'nde yer almış. Şahsen öncü tank birliğini komuta etmiş, iki darbeciyi yaka paça tutuklamış ve Kremlin'den İran halısına sarılı olarak çıkarmış.

HAÇO. Sen nereden biliyorsun bunları?

DAVUT. Kendisi söyledi.

MATEY. Yalan. Albay hiçbir zaman kendisi hakkında konuşmaz.

Bu arada Fetisov'un sesi koridorda yankılanır.

FETİSOV. Akşam yoklaması için herkes sıraya!

HAÇO. Deli geliyor.

DAVUT. Sıraya dizil! Acele et!

Üçü de sıraya dizilirler, Matey ise yatağın altına büzülür.

DAVUT. Albay'ım, takım hazır!

FETİSOV. Sıraya gir! Hazır ol! Yoklama başlasın! Onbaşı?

DAVUT. Burada!

FETİSOV. İvanov?

HAÇO. Burada!

FETİSOV. Penev?

KİRO. Burada!

FETİSOV. Mateev?

MATEY *(Yatağın altından).* Burada!

FETİSOV (*Sertçe*). Neden sırada değilsin, Mateev?

MATEY. Biri üzerime basabilir, Albay'ım.

FETİSOV. Er Mateev, sıraya!

MATEY. Yapamam! Korkuyorum, anlamıyor musunuz? Bakın, her yanım titriyor.

FETİSOV. Er Mateev, sıraya! Sorumluluk bana ait.

MATEY. İstiyorum, ama yapamıyorum. Yalvarırım size! O denli küçüğüm ki! (*Ağlamaya başlar.*)

FETİSOV*(Keskin ve yüksek sesle).* Er Mateev! Ayağa kalk!

Matey titreyerek ağır ağır doğrulur.

FETİSOV. Hazır ol!

Matey içgüdüselce dona kalır.

FETİSOV. Sıraya! Marş, marş!

Matey büyük bir gayretle ayağını kaldırır ve yavaş adımlarla sıradaki yerini alır.

FETİSOV. Beyler! Ordu, insanlık tarihi kadar eski, sıra da ordu kadar köklü bir geçmişe sahiptir! Her ordu asker sırasına dayanır. Sıra çökünce, ordu da dağılır. Nice büyük ordular sıranın dağıldığı için yenildi. Nice küçük ordular da sağlam sırası sayesinde üstün geldi. Ancak sırayı sadece asker oluşturmaz, beyler. Sıra, bizim içimizdedir de. İçimizdeki sıra

bozulursa, insan artık insan olmaktan çıkar. İçimizdeki sıra her insanı, her toplumu ve her orduyu güçlü kılar. Çünkü bir ordunun ruhunu, her neferin içindeki o sıra duygusu oluşturur. Anlaşıldı mı?

HEPSİ. Evet, efendim!

FETİSOV. Dikkat! Hazır ol! Sola dön! Sağa dön! Merhaba, asker!

HEPSİ. Sağ ol, Albay'ım!

Doktor girer.

FETİSOV. Sayın Doktor, takım emrinizdedir!

DOKTOR. İlâç zamanı geldi! Herkese ilâç var.

FETİSOV. İlâç almaya, ileri!

Hastalar birer birer ilâçlarını alır.

DOKTOR. Bu da sizin ilâcınız, Albay.

FETİSOV. Sayın Doktor, sıra, benim derdime deva. Asker olan asker her hastalığın üstesinden kendisi gelmeli. İzninizle! (*Selâm verir ve çıkar.*)

Sahne kararır.

DOKTOR (*Bir ders kitabı karıştırır*). Fetisov'un durumu prensipte çok açıktı: Paranoya biçiminde seyreden akut şizofreni. Psikiyatride buna defaze hal denir. Vakaların %90'ında bu sürecin geri dönüşümü vardır ve bir hafta sonra coşku, başlangıç noktasına döner. Şimdilik tahminler iyimserdi.

YEDİNCİ SAHNE

Doktor'un monologu bir askerî boru sesiyle kesilir. Uzaktan Fetisov'un yüksek sesi duyulur: "Bir, iki, bir, iki" ve avluda, beline kadar soyunmuş koşanlar belirir.

DAVUT. Tempo! Tempo!

HAÇO (*Kiro'ya*). Şimdi artık gerçekten delilere benzedik.

FETİSOV. Konuşmayı kes ve ritmik şekilde nefes al. Bir, iki, bir, iki. Dur! Giyin! Dikkat! Hazır ol! Rahat! Günün programı: Öğleye kadar avlunun temizlenmesi. Öğleden sonra 14–16 arası – dinlenme. 16'dan 20'ye kadar – özel vakit ve akşam yemeği. Saat 20'den sonra – televizyon ve dinlenme. Anlaşıldı mı?

HEPSİ. Evet, efendim!

FETİSOV. Başka önerisi olan var mı? Yok. Ayrıca, bugünden başlayarak sırayla mutfak nöbeti tutacağız. İvanov!

HAÇO. Efendim!

FETİSOV. Bugün sıra sende!

HAÇO. Emriniz olur, Albay'ım! Çay artık hazır.

FETİSOV. Bravo, İvanov! Beyler, halletmemiz gereken ince bir mesele var. Koşullar öyle gerektirdiği için, bizimle yaşamak durumunda olan bir hanımefendi var. Ayrı bir odaya taşınması gerektiğini siz de anlıyorsunuz.

DAVUT. Ama orada soba yok!

FETİSOV. Doğru. Onbaşı Şükrüev, Bayan Antonova'nın odasına soba kurulması ve odun taşınmasını sağlayınız!

DAVUT. Emriniz olur, Albay'ım! Mateev! Soba ve odun! Koş!

FETİSOV. Bitirmedim daha.

DAVUT. Sıraya gir! Hazır ol!

FETİSOV. Dolaplardan bazı eşyaların kaybolduğuna dair duyumlar almaktayım. Lütfen bunu yapan eşyaları yerine koysun.

KİRO. Emriniz olur, efendim!

FETİSOV. Tekrarlanırsa, üniforma giyme hakkından yoksun bırakılacak fail. Anlaşıldı mı?

KİRO. Hırsızlık olmayan bir kışlaya, kışla denir mi?

FETİSOV. Son olarak. Sağlımıza çok dürüst ve kalifiye bir kişi bakıyor. Doktor'dan söz ettiğimi anlıyorsunuz. Onun talimatlarına ve tedavisine uymanızı istiyorum. Ayrıca, her karşılaştığınızda, onu selâmlayacaksınız.

DAVUT. Sayın Albay'ım! Doktor!

FETİSOV. Dikkat! Hazır ol! Başlar sağa!

Doktor görünür. Fetisov bir adım öne çıkar ve selâmlayarak rapor verir.

FETİSOV. Sayın Doktor! Herkes viziteye hazır durumda!

Doktor, sıraya dizilenlere yaklaşır, Albay ise askerî kurallara göre onu bir adım arkadan takip eder.

DOKTOR. Merhaba!

HEPSİ. Sağ ol, sayın Doktor!

DOKTOR. Herhangi bir şikâyetiniz var mı?

HAÇO. Hiçbir şikâyetimiz yok, sayın Doktor.

DOKTOR. Petrov?

KİRO. Hiçbir şeyim yok.

DOKTOR. Mateev?

MATEY. Hiçbir şeyim yok, sayın Doktor.

DOKTOR. Anladığıma göre artık yatağın altında yatmıyorsun?

MATEY. Sırada kendimi iyi hissediyorum, sayın Doktor.

DOKTOR. Çok iyi. Demek ki, artık bana ihtiyaç yok. Gayret, asker!

FETİSOV. Gayret edeceğiz, Doktor! Sıraya gir! Hazır ol! Doktor için – "Hurra"!

Sahne kararır.

DOKTOR. Fetisov'un coşkusu şimdilik dineceğe benzemiyordu. Hatta bulaşıcı oluyordu. Bir hafta sonra yavaş yavaş öteki hastalar da değişmeye başladılar. Manastırın avlusunda önceki korkuluklar yerine, tıraşını olmuş, tertemiz ve çakı gibi komandolar dolaşıyordu. Hareketleri daha enerjik, konuşmaları – kısa ve net oldu. Kuşkusuz, bir psikiyatri fenomeni söz konusuydu. Hastalığın etkisiyle Fetisov herkese boyun eğdirmiş ve manevî gücünü kabul ettirmişti.

SEKİZİNCİ SAHNE

Doktor'un odası.

PEPA. İyi günler!

DOKTOR. İyi günler! Lütfen oturun.

PEPA. Manastırı terk etmeyi düşünüyorum.

DOKTOR. Manastırı terk mi edeceksiniz?

PEPA. Evet.

DOKTOR. Peki, nereye gideceksiniz?

PEPA. Orduya katılacağım. Orduda her zaman kadına ihtiyaç duyulmuştur. Cesaret Ana'yı duymadın mı?

DOKTOR. Duydum, tabii.

PEPA. Onun gibi olmak istiyorum. Böylece, savaşta hayatımı tehlikeye atarak, günahlarımın bedelini ödeyeceğim. Yaralıları saracağım ve askerlerin ruhunu yücelteceğim.

DOKTOR. Evet, bu çok soylu bir niyet, ama şimdi kadınları orduya almıyorlar.

PEPA. Albay'la konuyu konuştum ve o kabul edilebileceğimi söyledi. Yarın başvuru formlarını teslim etmem gerek.

DOKTOR. Kime?

PEPA. Albay'a.

DOKTOR. Ah, tabii, kuşkusuz...

PEPA. Siz de bana sağlıklı olduğuma dair bir rapor vermelisiniz.

DOKTOR. Sağlık raporu neyinize?

PEPA. Albay öyle söyledi.

DOKTOR. Öyleyse, işte.

PEPA. Albay iki nüsha olsun, dedi.

DOKTOR. Pekâlâ, işte bir nüsha daha.

PEPA. İmza yok.

DOKTOR. Öyle mi? Ah, gerçekten... İşte, imza.

PEPA. Mühür?

DOKTOR. Mühre gerek yok.

PEPA. Albay mühürlü istiyor.

DOKTOR. Mademki istiyor, işte, mühür.

PEPA. Demek ki, ben sağlıklıyım?

DOKTOR. Tabii ki.

PEPA. Biliyordum zaten. Sağlıklı olduğumu biliyordum. Niye o zaman başhekim deli olduğumu söyledi?

DOKTOR. Hatasız kul olmaz.

PEPA. Hataydı, demek.

DOKTOR. Hepimizin başına gelebilir.

PEPA. Şimdi nüshanın birini o doktora yollayacağım, başka zaman da insanları üzmesin!

Sahne kararır.

DOKTOR. Bir uzman için müthiş bir şans sunuyordu bana kader. Gözlerimin önünde gelişen toplumsal psikolojik bir vakaya tanıklık etme şansı. Tabii, her normal toplum, yalnızca delilerin uymadığı bir takım kurallardan oluşan bir düzendir. Benim hastalarım ise şimdi artık kurallarına uydukları bir düzende yaşıyorlardı. Demek ki, onlar artık deli değildi? Hatta çok sağlıklıydılar. Müdahale etmemeye ve süreci doğal akışına bırakmaya karar verdim. Gözlemlerimi not etmeye başladım. Benzer bir tedavi yöntemini geliştirme ve patentini de alma fikri oluşmuştu. En sonunda kısmet ayağıma geldi.

DOKUZUNCU SAHNE

FETİSOV. Şimdi de elimizdeki malzemeyi gözden geçirelim. İvanov?

HAÇO (*Listeyi gözden geçirir*). Konserve ve meyve suyu dâhil olmak üzere, bir yıllık yiyeceğimiz var.

FETİSOV. Onbaşı?

DAVUT. Yaklaşık beş yıllık giyeceğimiz var.

FETİSOV. Penev? Mali durumumuz nasıl?

KİRO. 24 öz kaynaklı ve 29 yabancı kaynaklı sermayemiz var.

FETİSOV. Yabancı sermaye kime ait?

KİRO. Doktor'a. Emrederseniz, iade edebilirim.

FETİSOV. Sende tut ki, biraz faiz işlesin. Toplamda ne kadar var?

KİRO. 49.

FETİSOV. Daha fazla olsa, göz çıkarmaz.

KİRO. Emredersiniz, Albay'ım!

FETİSOV. Mateev? Ulaşım konusunda durumumuz ne?

MATEY. İyi durumda bir cipimiz var, ama lâstiği yok.

KİRO. Gerçi cipin lâstiği vardı, ama...

FETİSOV. Bir hafta sonra lâstik olsun!

KİRO. Emredersiniz, efendim!

MATEY. Yakıtımız da yok!

FETİSOV. Bir hafta içinde bulunmalı!

KİRO. Emredersiniz, efendim!

HAÇO. Sayın Albay'ım, söz alabilir miyim?

FETİSOV. Evet.

HAÇO. Haberler başlıyor!

DAVUT. Haberler için yerine geç!

Hepsi televizyonun önüne otururlar.

HAÇO. İyi akşamlar, sayın seyirciler! Kanlı çatışmalar bugün de devam etti. Birleşmiş Milletler Örgütü'nün insanî yardım konvoyu yine durduruldu ve sözcü, Birleşmiş Milletlerin insanî yardımı havadan, gece uçuşlarıyla yenileyeceğini bildirdi.

FETİSOV. İyi bir haber. Yine hedefi şaşırabilirler.

HEPSİ. Şşşt!

HAÇO. Sözcü, çatışmalar devam ederse, Birleşmiş Milletler Örgütü'nün bölgedeki güvenliği sağlamak adına bütün gücünü kullanacağını söyledi.

FETİSOV. Buradan tek bir sonuç çıkartabiliriz: Birleşmiş Milletler Örgütü'yle birleşmemiz gerek!

Yumruğunu televizyonun üzerine indirir ve televizyonun sesi çalışır. Silâh sesleri ve bomba patlaması duyulur. Sahne kararır.

İKİNCİ PERDE

BİRİNCİ SAHNE

Askerî üniformalı Pepa ile Davut.

DAVUT. Lütfen! Sadece deneyeyim.

PEPA. Olmaz.

DAVUT. Tertibine bir kıyak geç!

PEPA. Olmaz.

DAVUT. Tanrı affedecek seni. Nasıl olsa O'na hizmet ediyorsun.

PEPA. Şimdi orduya hizmet ediyorum.

DAVUT. Kendimi daha iyi hissediyorum. İyileşip iyileşmediğimi görmek istiyorum sadece.

PEPA. Bana bak, çekip gitmezsen, seni Albay'a şikâyet ederim.

DAVUT. Neden Albay'a?

PEPA. Çünkü burada askerî disiplin var ve her şey emirle oluyor. Senin bu iş için yazılı emrin var mı?

DAVUT. Yok.

PEPA. İyi ki de yok. Olsaydı, yerine getiremeyecektin.

Pepa kibirle uzaklaşır. Doktor görünür.

DOKTOR. Nasılsın?

DAVUT. İyiyim, Doktor. Bir asker ne ister? Yemek, uyumak ve imkân varsa... Ama yok.

Haço nefes nefese içeri girer.

HAÇO. Doktor Bey, Albay sizi genelkurmaya toplantıya davet ediyor.

DOKTOR. Kurmay da mı var artık?

HAÇO. Evet, efendim.

Bu arada keskin bir siren sesi duyulur. Haço ile Davut yüzüstü yere yatarlar.

DAVUT. Yere yatın, Doktor! Gece alarmı.

Sahne kararır.

İKİNCİ SAHNE

Genelkurmay toplantısı avluda yapılır.

DAVUT. Doktor geliyor!

FETİSOV. Dikkat! Hazır ol! Gözler sağa!

Doktor girer.

FETİSOV. Buyurunuz, sayın Doktor! Artık başlayabiliriz. Kardeşlerim! Tanrı'nın umutsuz düşen İsrailoğullarına kudret helvası gönderdiği gibi, bir ay önce Gökler bize armağanlar bahşetti. O zamanlar açlık ve soğuktan kırılan bizler, uygarlığın, somut giyecek ve yiyecek şeklindeki armağanını kabul ettik. Ancak bugün, deneyim ve bilgeliğimize dayanarak, bu olayda daha derin bir anlam gizli olduğunu söyleyebiliriz. Tanrı'nın bir işareti, uygar dünyaya katılmanın bir daveti olarak görmemiz gerekir bu olayı. İşte bu yüzden, uzun değerlendirmelerden sonra, şunları öneriyorum:

Bir. Bugünden itibaren askerî birimimizi Birleşmiş Milletler Örgütü'nün bir askerî birliği olarak ilân edelim.

İki. Birimimizin yer aldığı araziyi, Birleşmiş Milletler Örgütü'nün uygar bir arazisi olarak ilân edelim.

Üç. Uygar dünyanın yönetim kurumlarıyla iletişim kurarak onlara katılalım.

Başka önerisi olan var mı? Yok. Şimdi gizli oylamaya geçelim ve sonuca göre kuruluş belgesini imzalayalım. Beyaz pusulalar "Evet", siyahlar "Hayır" oyu için. (*Oy bültenlerini tuvalette bir çiviye asar.*) Oylamaya geçelim.

DAVUT. Sıraya gir! Hazır ol! Oy sandığına – marş!

Hepsi birer birer oy atma kabinine girer ve oyunu kullanır.

FETİSOV. Sayın Doktor! Bir sivil olmanıza rağmen, bugüne kadar bizimle neşe ve kederimizi paylaştınız. Bu yüzden sizin de oy kullanma hakkınız var. Bu askerî birimde yer alan herkes adına sizden oy kullanmanızı rica ederim. Buyurunuz.

Gergin bir kararsızlıktan sonra, Doktor oyunu kullanır.

FETİSOV. Tüm oylar "Evet." Şimdi de programımızdaki ilk iki önerinin resmen yürürlüğe girdiğini açıklayalım.

DAVUT. Dikkat! Hazır ol!

FETİSOV. Gizli oylama sonucunda, askerî birimimizi Birleşmiş Milletler Örgütü'nün bir birliği, üzerinde bulunduğumuz arazinin de serbest ve uygar olduğunu ilân ediyoruz! Bu, bizim kuruluş belgemizdir. (*Bir kâğıt parçasını yukarı kaldırır.*)

DAVUT. Yaşasın!

Güçlü bir "Yaşasın!" duyulur ve Pepa yavaşça Birleşmiş Milletler Örgütü'nün mavi bayrağını göndere çeker.

FETİSOV. Baylar, şu ana kadar programımızın ilk iki maddesi yerine getirildi. Geriye sonuncu, ama en önemli ve en zor görev kalıyor: Birleşmiş Milletler Örgütü'nün kurumlarıyla iletişime geçmek ve uygar dünyaya uyum sağlamak. İletişime geçme konusunda önerilerinizi bekliyorum.

Uzun bir sessizlik. En sonunda Doktor elini kaldırır.

DOKTOR. Efendim, izninizle!

FETİSOV. Buyurunuz, sayın Doktor!

DOKTOR. Şu anda herkesin aklından odamdaki telefonun geçtiğini biliyorum. Ancak onu böyle bir amaç için kullanmak akıllıca olmaz. Çünkü telefon dinlenir ve biz iftira ve şantaj kurbanı oluruz.

FETİSOV (*Uzun bir aradan sonra*). Bence Doktor kesinlikle haklı. Telefonu kullanma olasılığı tamamen düşüyor. Başka öneriler?

HAÇO. Savaş sırasında posta güvercini kullanılırmış.

MATEY. Biz de göçmen kuşları kullanalım. Zaten şimdi büyük sürüler halinde güneye göçüyorlar.

FETİSOV. Evet, çözüm bu. Binlerce yıllık savaş deneyimini kullanarak kuşlarla yüzlerce mesaj yollayacağız. Bunlardan biri mutlaka hedefe ulaşacaktır. Bravo, Mateev! Yaşasın!

HEPSİ. Yaşasın!

HAÇO. Ya yanıt? Onu nasıl alacağız?

Sıkıntılı bir ara.

DOKTOR. Tabii ki, yanıt da aynı yolla gelecek.

Rahatlama sesi.

FETİSOV. Doktor için, "Yaşasın!"

HEPSİ. Yaşasın!

FETİSOV. Yarın mesaj yollamaya başlıyoruz.

Işıklar kararır.

DOKTOR (*Not tutar*). Kuşlar dağın üzerinden büyük sürüler halinde uçuyorlardı. Geceleri geçitte dinlenmeye konunca, bizimkileri onları ağlarla yakalıyordu. Kuşları incitmemek için çok dikkatli yapıyorlardı bunu. Ayaklarına da Strazburg'taki Avrupa Parlamentosu'na, UNESCO'ya, Birleşmiş Milletler Örgütü'ne, Uluslararası Af Örgütü'ne ve aklınıza gelebilecek her yere yüzlerce mesaj bağlıyorlardı. Oysa kuşlar güneye, Afrika'ya, hatta Matey'in iddia ettiği gibi Güney Kutbu'na uçuyorlardı. Ancak Albay, Birleşmiş Milletler Örgütü'nün her yerde gözlemcisi olduğunu ve mesajların mutlaka hedefe ulaşacağını söylüyordu.

ÜÇÜNCÜ SAHNE

Herkes elinde bir kuş tutar ve ayağına mesaj bağlar.

DAVUT. Gagalıyorlar! Ellerim yara bere içinde kaldı.

HAÇO. Gagalıyorlar, çünkü niyetimizin iyi olduğunu anlamıyorlar. Onları bıraktığımızda kötü niyetli olmadığımızı anlayacak ve bir daha gagalamayacaklar.

MATEY. Ne sanıyorsun sen? Kuşlar ne konuştuğumuzu anlıyorlar. Kuşlar insanların dilini anlıyor, çünkü insan kuştan türemiştir.

KİRO. İnsan maymundan türemiştir.

MATEY. Evet, ama maymun memeliden, memeli de yine kuştan türemiştir. Öyle ki, insan kuştan türemiştir ve bir gün yine kuşa dönüşebilir.

KİRO. İmkânsız. Tarih hiçbir zaman geri dönmez.

MATEY. Niye olmasın? Çünkü sadece kuşlar ve insansal uçabilir. Kuşlar, kanatlarıyla, insanlar da ruhuyla. Ayrıca, kuşlar gayet soylu yaratıklardır. Bu denli küçük olmalarına

rağmen, büyük işler çevirirler. Mesajlarımızı binlerce kilometreye taşıyarak bizi kurtaracaklar.

HAÇO. Her yaratıkta, bir veya başka ölçüde, büyük iş çevirme yeteneği vardır.

MATEY. Boynundan büyük işler çevirmek denir buna kısaca.

DAVUT. Hazır mıyız?

HEPSİ. Hazırız!

DAVUT. O zaman kuşları bırakalım.

HEPSİ. Bırakalım.

Açık pencereye doğru giderler.

DAVUT. Sıraya gir! Hazır ol! Bırak!

HEPSİ. Bırak!

Kanat çırpması duyulur ve herkes uçan kuşların ardından uzun uzun bakar.

KİRO. Uçtular.

DAVUT. İnsan kuştan türemiş olabilir, ama ona benzemez, çünkü kuş her zaman istediği yere uçup gider. Oysa Albay olmasaydı, biz sonsuza dek burada kalacaktık.

KİRO. Albay uçabiliyor. Dün gözlerimle gördüm.

HAÇO. Demek ki, eğer isterse, insan da uçabilir.

MATEY. Sen iyice sapıtmışsın.

KİRO. Biliyorum, ama gözlerimle gördüm. Bir kuş sürüsüne el sallıyordu, derken yavaşça yerden koptu ve ağaçların tepesine kadar yükseldi. Sürü alçaldı ve kuşlar omuzlarına ve

başına kondu. Bir şeyler konuşmaya başladılar, onlarla gelmesini söylediler, ama o istemedi ve yeniden yere indi.

HAÇO. Sen sarhoşmuşsun.

KİRO. Artık içmiyorum. Doğruyu söylüyorum, Albay uçabiliyor.

MATEY. Mademki uçuyor, niye o zaman buradan kurtulmuyor?

KİRO. Çünkü bizi bırakmak istemiyor. Belki bize de uçmayı öğretmek istiyordur.

MATEY. Büyük bir kuşun kanatlarına sokularak uçup gidebileyim diye, bazen akşamları yine küçülmek istiyorum. Uzun uzun uçayım, ta ORAYA konayım ve ONLARA mesajı ileteyim. Onlar da, ne kadar küçük ve minik olduğumu görünce: "Bu kadar minik bir yaratık nasıl olur da bunca mesafeyi aşabilir?" diye hayret edecek. Ben de: "Bunu orada kalan arkadaşlarım adına başardım. Her ne kadar büyük olsalar da, onlar da benim kadar mutsuz." diye yanıtlayacağım. "Arkadaşların niye mutsuz?" diye sorulunca, "Çünkü hepsi deli ve bizde kimse delilerin haline varmaz." diyeceğim.

DÖRDÜNCÜ SAHNE

Pepa, başı kanatlara sokulmuş bir kuşu okşar, sallar ve bir ninni söyler.

PEPA (*Şarkı söyleyerek*). Uyu, uyu, yavrucuk,/Senin annen bir kuşçuk, / Babansa – tilkicik.

Fetisov geçer.

FETİSOV. İyi akşamlar, hanımefendi! Albay Fetisov hizmetinizdedir!

PEPA. Şşt! Sessiz olun. (*Uyuyan kuşu yere bırakır.*) Uyudu.

FETİSOV. Gerçekten.

PEPA. Kuşlar çok çabuk uyur.

FETİSOV. Dikkat etmemiştim.

PEPA. Kendiliğinden uyanmayınca, uyandırılmamaları gerekir. Yoksa şarkı söylemezler.

FETİSOV. İlginç.

PEPA. Ne düş görüyor acaba şimdi? Herhalde sıcak ülkeleri görüyordur. Orada onu bekleyen biri olmalı. Yalnız kalmayacak. Kuşlar çifter yaşar.

FETİSOV. Tabii, tabii. Bunu galiba okulda okumuştuk.

PEPA. Bunlar okutulmaz.

FETİSOV. Bugün hava ne güzel!

PEPA. Evet, evet.

FETİSOV. Güneş de var.

PEPA. Evet.

FETİSOV. Dün de fena değildi.

PEPA. Değildi.

FETİSOV. Evet, ama yarın nasıl olacağını bilemeyiz.

PEPA. Evet, bilemeyiz.

FETİSOV. Kim bilir, belki bütün hafta böyle devam eder.

PEPA. Kim bilir, belki.

FETİSOV. Havalar iyileşince, böyle gider. Bozulana kadar böyle iyi gider.

PEPA. Doğru.

FETİSOV. Sonra yine düzelir. E, hadi, hoşça kalın.

PEPA. Hoşça kalın. Kusura kalmayın.

FETİSOV. Niye ki?

PEPA. Nasıl desem, siz çok etkili konuşuyorsunuz, oysa ben doğru dürüst...

FETİSOV. Ne konuşması?

PEPA. Hava ve başka şeyler hakkında.

FETİSOV. Kulakla deve mi sanki? O kadar kolay, size de öğretebilirim.

PEPA. Çok teşekkür ederim.

FETİSOV. Bir şey değil. İzninizi rica ediyorum, hanımefendi. *(Selâm çakar ve çıkar.)*

Pepa kucağına uyuyan kuşu alır ve ağlamaya başlar.

PEPA. Tanrım, inşallah iktidar ve şöhret onu bozmaz! İktidar ve şöhret en kolay erkekleri bozar.

Sahne kararır.

DOKTOR. Kuşlarla yollanan mesajlara yanıt beklemeye başladılar. Gün boyunca gökyüzünü gözlemlemek üzere nöbetçi duruyordu. Bu sırada ötekiler, kayalık ve ağaçlara konan kuşların ayaklarına bağlı mesajları aramaya çıkıyorlardı. Bazen kuzeyden büyük sürüler beliriyor ve saatlerce geçidin üzerinden geçiyorlardı. Sonra hepsi avluya çıkıp uzun uzun gökyüzüne bakıyor ve sürüden bir kuşun ayrılıp yanımıza inmesini bekliyorlardı. Uzun süre aynı noktaya bakmaktan hepsinin gözleri yaşlanıyordu.

BEŞİNCİ SAHNE

Hepsi avluda, cezp edici kuş sesleri çıkararak gökyüzünü tarar. Giysi ve yüzleri kuş tüyleriyle kaplıdır.

KİRO. Bakın, bakın! Yeni bir sürü geliyor. Tanrım, gökyüzü kuşlardan karardı.

DAVUT. Yere yat, ürkmesinler!

Yere yatarak kuş sesleri çıkarmaya devam ederler.

MATEY. Ne kadar çok kuş var, Tanrım!

HAÇO. Şuna bakar mısınız? Gökyüzünün sol ucunda! Galiba ayağında bir şey var?

DAVUT. Üçüncü sürünün arkasındaki şunu görüyor musunuz? Ötekilerden daha alçaktan uçuyor. Demek ki, bir şey ağırlık veriyor ona. Belki de mesajı taşıyordur? Yo, yo. Ötekilerin yanına yükseldi.

PEPA. Kuzeybatıdan yeni bir sürü geliyor. Bu daha büyük.

DAVUT. Yere kapan ve karga sesi çıkar!

Karga sesi çıkarırlar.

HAÇO. Dur! Bunlar karga değil, turna.

DAVUT. Turna sesi çıkar!

Turna sesi çıkarırlar.

HAÇO. Bakın, iki kuş sürüsü birbirine karıştı!

MATEY. Buradan öyle görünüyor, ama aslında sürüler farklı yükseklikte uçar ve asla birbirine karışmaz. Her sürünün kendi hava koridoru vardır.

DAVUT. Bu durumda, eğer üstteki sürüden bir kuş mesajla buraya inmeye kalksa, alttaki sürü yolunu kesecek.

MATEY. Hayır! Böyle durumda bir koridor açacaklar. Dikkatlice bakın, acaba bir koridor oluşmuyor mu?

KİRO. Mesajlarımız güneye gitmişken, biz neden kuzeye bakıyoruz? Güneye bakmamız lâzım.

DAVUT. Çok doğru! Güneye bakmamız lâzım. Dikkat! Hazır ol! Geri dön!

Herkes güneye döner ve başını gökyüzüne çevirir.

HAÇO. Güneyden hiç kuş gelmiyor!

DAVUT. Gerçekten.

KİRO. Tabii ya. Kışın kuşlar güneye uçar, kuzeye değil.

FETİSOV. Birleşmiş Milletler Örgütü mesajı güneyde almış olabilir, ama kuzeyden yollar. Çünkü sınırsız iletişim olanaklarına sahiptir.

HAÇO. Demek ki, mesaj kuzeyden de gelebilir?

KİRO. Tabii, kuzeyden gelecek. Hangi kuş kışın güneyden kuzeye uçacak kadar çılgın olabilir?

DAVUT. Sıraya gir! Hazır ol! Geri dön!

Hepsi bir kez daha kuzeye döner.

PEPA. İki yeni sürü daha geliyor. (*Ağlayarak.*) Tanrım, o kadar çok kuş var, ama hiçbirisi bizim yanımıza inmiyor!

MATEY. Sakin olun! Umutsuzluğa kapılmayın! Milyarlarca kuş var. Eğer bize bin tane mesaj yollandıysa, bu demek oluyor ki, bir milyon kuştan yalnızca bir tanesi mesaj taşıyor. Oysa şimdiye kadar yalnızca yarım milyon kuş geçti tepemizden.

HAÇO. Daire çizerek uçan şu kuşu görüyor musunuz? Görüyor musunuz onu?

HEPSİ. Nerede?

MATEY. Ha şurada. Gökyüzünün ortasında.

PEPA. Dikkatimizi çekmeye çalışıyor, baksanıza!

HAÇO. Doğru. En azından buradan öyle görünüyor. Bakın, sürüden ayrıldı!

MATEY. İşte, aşağı iniyor.

DAVUT. Ormana doğru uçuyor.

HAÇO. Artık görünmüyor. İnmiş olmalı. Gidip bulalım onu.

KİRO. Nerede?

HAÇO. Ormanda.

KİRO. Onu yüzlerce hektar ormanda nasıl bulacağız?

MATEY. O kendi bizi bulacak.

KİRO. Hepimiz deliyiz, ama sen zırdelisin. Kuş bizi nasıl bulsun?

FETİSOV. Onu eğitmiş olmalılar.

KİRO. O zaman olur.

DAVUT. Ormana, koşarak marş, marş!

HEPSİ. Ormana, ormana.

DAVUT. İleri!

Sahne kararır.

DOKTOR. Belki de bu kuş gerçekten bir mesaj taşıyordu, ama birden çöken sis yüzünden onu bulamadılar. Akşama kadar siste kuşu aradılar, ama belli ki yolunu şaşırmıştı, çünkü o da haber vermedi. Sonraki günlerde sürüler artık azaldı ve haber bir türlü gelmiyordu. Belli etmemesine rağmen, Albay da endişeliydi. Avludaki askerî eğitim her gün devam ediyordu, ama Albay da biliyordu ki, bir orduyu sonsuza dek bir yerde teyakkuzda tutamazsın. O

zaman Albay gerillâ taktiği uygulamasına geçti. Haberi getiren kuşla karşılaşma olasılığı yükselsin diye askerler birer birer etrafa dağıldı.

ALTINCI SAHNE

Karanlık. Sahnenin bir kenarından kuş çığlığı duyulur, öbür ucundan da yanıt gelir. 'Diyalog' gitgide gelişir, kuşlar artık birbirine çok yakındır. Birden dalaş ve darbe sesleri duyulur.

DAVUT. Kımıldama! Düştün mü elime sonunda? Ver mektubu!

KİRO. Ne mektubu, vurma!

DAVUT. Sen niye vuruyorsun peki?

KİRO. İlk sen başlattın!

Bu arada üçüncü bir kuş sesi duyulur.

DAVUT. Şt! Duyuyor musun beni?

KİRO. Evet.

Karşıdan kuş ses çıkarır, onlar da karşılık verir.

KİRO. Buraya geliyor.

DAVUT. Sürünerek, ileri!

KİRO. Geliyorum.

DAVUT. Yere yat. Burada.

KİRO. Sessiz ol! Gördüm onu. Manastırın avlusundan koştu.

DAVUT. Emin misin?

KİRO. Eminim. Devasa kanatlı bir kuş.

DAVUT. Şimdi nerede?

KİRO. Orada karanlıkta. En az 50 kiloydu.

DAVUT. İnanmam. Öyle kuş yok.

KİRO. Var. Gözümle gördüm.

DAVUT. O zaman yakalayalım.

KİRO. Hadi!

DAVUT. Hücum!

Dalaş ve çığlık sesi.

DAVUT. Oh, kafatasımı deldin. İmdat! Yaralı var!

KİRO. Dayan, geliyorum!

DAVUT. Yakın dövüşe geç!

KİRO. Geçiyorum.

DAVUT. Güçlü vur. Öyle. Daha, daha.

Darbe sesleri duyulur. Işık. Kapıda Fetisov, Haço ve Doktor. Yerde devasa bir kuş cansız yatar.

FETİSOV (*Sertçe).* Kim saldırdı bu kuşa?

DAVUT. İlk önce o saldırdı. Biz yalnızca yakalamak istedik.

FETİSOV. Kalk! Hazır ol! Kuşların mantığı yoktur, başka deyişle, kuşlar savunmasızdır. Biz onlardan haber ve kurtuluş bekliyoruz, ama nasıl karşılıyoruz? Şiddetle? Avrupa'nın buna nasıl bakacağını bir düşünün! Ya biz ona nasıl bakacağız, karşısına çıktığımızda? Açlıktan

geberirken yiyecek, soğuktan donarken giyecek, umutsuz kalmışken umut yollayan o insanların gözüne nasıl bakacağız? Bize bir kuşla mesaj gönderecek ve aralarına alacak o insanların yüzüne nasıl bakacağız? Çünkü bunlar sıradan insan değil, adeta birer melek!

Bu arada kuş kımıldar.

HEPSİ. Canlı! Canlı!

Kuş yavaşça kalkar ve kanatlarını açar. Bu, kanatlarına tüyler yapıştırılmış Matey'dir.

HAÇO. Matey? Matey, sen misin?

MATEY. Benim.

HAÇO. Bu kanatlar ne böyle?

MATEY. Yastık tüyünden. Her şeyi anlatmak için kuşların yanına kadar uçmak istedim.

DAVUT. Biz de artık döndüğünü ve haber getirdiğini düşünüyorduk.

PEPA *(Girer*). Haber! Haber! Haber geldi! *(Elinde küçük bir kuş tutar.)* Ağa takılmış ve soğuktan donmak üzereydi. Ayağındaki metal yüzüğe yazılmış mesaj var. İşte!

Fetisov kuşu alır ve mesajı dikkatle inceler.

DOKTOR. Ornitoloji yüzüğü.

HAÇO. Bir şey yazıyor?

FETİSOV. Mesaj kodlanmış.

HAÇO. B. 01. 01. yazıyor.

KİRO (*Yavaş yavaş okur*). B. Sıfır Bir. Sıfır Bir.

FETİSOV (*Deşifre eder*.) Bekleriz. Birincinin birinde. *(Hepsine dönerek.)* Birinci ayın birinci gününde yola çıkıyoruz.

HAÇO. Nasıl olur?

FETİSOV. Emir demir kestirir. Anlaşıldı mı?

Sahne kararır.

DOKTOR. İlk başta olanaksız gibi görünen her şey, gün geçtikçe gerçek olmaya başladı. Eski cip beyaza boyandı. Motor kapağının ve kapının üstüne Birleşmiş Milletler Örgütü'nün mavi amblemi yerleştirildi. Her geçen gün disiplin giderek arttırıldı. Günü yettirebilmek için sabahları dört buçukta kalkıyorduk.

YEDİNCİ SAHNE

Duvarda, üzerine büyük kırmızı oklarla izlenecek rotanın çizildiği Avrupa haritası. Haritanın önünde elinde bir sopayla Fetisov durur.

FETİSOV. Rotayı bir kez daha tekrarlıyorum: Buradan Sırbistan'a, Sırbistan'dan Macaristan'a, Macaristan'dan Slovakya'ya, Slovakya'dan Çek Cumhuriyeti'ne, Çek Cumhuriyeti'nden Almanya'ya, Almanya'dan Fransa'ya, Fransa'da Strazburg'a. Ancak Sırbistan'a girer girmez Barış Gücü vasıtasıyla uygar dünyayla ilişki kuracağız. Olası engeller konusuna gelince: Öncelikle polis durdurabilir.

HAÇO. Bu, imkânsız. BM amblemli bir aracı polis asla durdurmaz.

FETİSOV. Pekâlâ. Sonra?

KİRO. Sonra sınıra geleceğiz ve geri çevirecekler.

FETİSOV. Baylar! Elimizde Birleşmiş Milletler Örgütü'ne katıldığımıza dair kapı gibi kuruluş belgesi var. Birleşmiş Uygarlıklar Örgütü'ne ait bir askerî birimi hiç kimse durduramaz. Bugün 30 Aralık ve hazırlıklarımız tamamlandı. Yarın 31 Aralık. Dinlenme ve düşünme günü ilân ediyorum. Hareket, 31 Aralık, saat 00.00'da olacaktır.

Sahne kararır.

DOKTOR. Gerçekten yola çıkacaklardı. Tabii ki, her yüce plânın bir zayıf noktası da olacaktı. Psikiyatri Kliniği'ni arayıp plânlarını altüst edebilirdim. Ancak böylelikle normal insan gibi yaşamalarını sağlayan oyunu bozacaktım. Ve hepsi, ilk başta olduğu gibi, insan müsveddesine dönüşecekti yine. Kaldı ki, hangi oyunun gerçek olduğunu kim garanti edebilir? Onların küçük oyunu mu, yoksa kendimizi normal kabul eden hepimizin oynadığı büyük oyun mu? 31 Aralık'ta Fetisov yanıma geldi.

SEKİZİNCİ SAHNE

Doktor yalnız.

FETİSOV. İyi günler, sayın Doktor!

DOKTOR. Oturun, lütfen.

FETİSOV. Teşekkür ederim. (*Oturur.)* Doktor Bey, öncelikle bu olayda takındığınız tarafsız tutumunuza teşekkür borçluyum. Bir asker olarak bize çıkarabileceğiniz ve halen de çıkarabileceğiniz engelleri çok iyi biliyorum.

DOKTOR. Gördüğünüz gibi, bunu yapmıyorum.

FETİSOV. Tabii ki, sizin başka seçeneğiniz de var, ama bizim – yok. Biz gitmeliyiz.

DOKTOR. Başarabileceğinize inanıyor musun?

FETİSOV. Ne demek inanıyor musun?

DOKTOR. Elinizde tek bir belge yok, oysa beş devlet sınırından geçeceksiniz.

FETİSOV. Ne demek istiyorsunuz? Kuruluş belgemiz var.

DOKTOR. O belge sadece bir paranoya.

FETİSOV. Burada kalmak, paranoyadan da beter. Her hayal ve her büyük girişim özünde bir paranoyadır, Doktor.

DOKTOR. Büyük girişimler çok ender olarak başarıya ulaşır.

FETİSOV (*Ağır ağır ve vurgulayarak*). Doktor, istiyorum demek, yapabilirim demek.

DOKTOR. Belki de öyle. Deliye Tanrı da yardım edermiş.

FETİSOV. Doktor, bu dünyada Tanrı sadece delilere yardım eder. Çünkü dünyayı yaratırken O da deliymiş. Şimdi de hatasına âşık.

DOKTOR. Belki de. Söylediğiniz mantıklı.

FETİSOV. Gece yarısı yola çıkıyoruz. (*Onu selâmlar ve çıkar.)*

DOKTOR (*Tek başına).* Gitmek mi, yoksa kalmak mı? Kimi izlesem? Yorick'i mi? Fortinbras'ı mı? Şimdiye kadar hep normal insanların izinden gittim ve kim bilir ne uzağa varmadım. Coğrafî olarak da, başka şekilde de.

DOKUZUNCU SAHNE

Karanlık. Karanlığın içinden boru sesi ve güçlü uygun adım sesleri duyulur.

FETİSOV. Sıraya gir! Dikkat! Sayım başla! Onbaşı?

DAVUT. Burada.

FETİSOV. Antonova?

PEPA. Burada.

FETİSOV. İvanov?

HAÇO. Burada.

FETİSOV. Mateev?

MATEY. Burada.

FETİSOV. Penev?

KİRO. Burada.

FETİSOV. Dikkat! Sağa dön! Çıkışa doğru, marş! Dur! Sola dön! Sıraya gir! Hazır ol! Kapılara doğru!

Sahne aydınlanır ve herkes Birleşmiş Milletler Örgütü bayrağı çekili beyaz cipin önünde dizilmiştir.

FETİSOV. Beyler! Birleşmiş Milletler Örgütü'nün bir askerî birimi olarak yabancı dil konuşmamız gerekecek. Benim ana dilim Rusça.

DAVUT. Ben Romanca biliyorum.

HAÇO. Ben İngilizce bir monolog biliyorum: "To be or not to be..."

PEPA. Sen çeneni kapatsan daha iyi olur.

DAVUT. Ben çenemi kapatırım, ama sen Tuna Köprüsü hakkında saçmalamaya başlarsan, deli olduğumuzu çakarlar.

PEPA. Kim deli? Ben mi? Bu belge gerçek mi? Burada sağlıklı olduğum yazıyor mu?

FETİSOV. Beyler! Siz deli değilsiniz! Yalnızca öbürlerinden farklısınız. Siz bu dünya için yaratılmadınız, beyler, çünkü bu dünya birbirinin tıpkısının aynısı olanlar için yaratıldı. Ancak bir yerlerde bizim gerçek dünyamızın da bulunduğuna inanalım. Çünkü İncil'de: "Ne mutlu ruhta yoksul olanlara! Ne mutlu yaslı olanlara! Ne mutlu yumuşak huylu olanlara!" denmiştir. Biz bunların bir toplamıyız, kardeşlerim. O yüzden Tanrı'nın atladığı bir şeyi daha ekleyelim: "Ne mutlu deli olanlara!" İnsan Hakları Beyannamesi'nde delilerin haklarıyla ilgili

tek bir satır bile geçmese de, buna inanalım. Burada sizin tek bir hakkınız var: Tedavi olma hakkı. O da herkes gibi olmanız için. O yüzden, deliler yeryüzünün en savunmasız ve en şanssız insanlarıdır. Bu kaderimizden kaçarak kurtulmalıyız. Aslında biz artık kaçmaya başladık bile. Ama yenik gibi değil, galip gibi kaçacağız. Farklı olduğumuz için de, başaracağız. Anlaşıldı mı?

HEPSİ. Evet, efendim!

Konuşmaları kenardan dinleyen Doktor, Fetisov'a yaklaşır.

DOKTOR. Sayın Albay'ım, sıraya girmek için izninizi istiyorum.

FETİSOV. Evet!

Hepsi alkışlar ve Doktor sıranın sonuna geçer.

FETİSOV. Dikkat! Hazır ol! İleri, beyler! Marş, marş!

Sahne kararır.

DOKTOR. Sınırdan en kolay 1 Ocak sabahı geçilir. Gümrük memurlarını görmedik bile, herhalde halen Yılbaşı gecesini uğurluyorlardı. Sınır askerleri Birleşmiş Milletler Örgütü albayına selâm vererek iyi yolculuklar dilediler. Şafak sökerken artık yabancı topraklarda ilerliyorduk. Buralarda insanlar deliler ve normaller olarak değil, Müslümanlar ve Hristiyanlar olarak ayrılıyorlardı. Kader, her zaman insanları bölecek bir yol bulur. Binlerce göçmen doğuya gidiyordu, bizse bu insanların terk ettiği batıya devam ediyorduk. Albay'ın dediğine göre, cennetin yolu cehennemden geçermiş. Batıya doğru ilerledikçe daha çok mavi

kasklı görüyorduk, onlar da bizi selâmlıyordu. Sonunda, Fransız mavi kasklarına ait ve dönen bir araç konvoyuna takıldık ve onlarla batıya doğru gittik. Beş gün sonra Strazburg'a vardık. Bizi Avrupa Parlamentosu binasına sokmadılar, o yüzden başvurumuzu postayla yaptık. Buradaki insanlar çok titiz ve bir ay sonra yanıt aldık. Yabancı askerî birimlerin gönüllü katılımıyla ilgili yasaları olmadığını bildiriyorlardı. Ancak bizi kapı dışarı da edemiyorlardı. Böylece, uygar Avrupa'nın göbeğinde de olsak, yasanın dışında kaldık. Strazburg'un merkezinde, bir zamanlar yasanın dışında kalan herkesin sığınak bulduğu katedralin önünde bir kamp kurduk. Şükürler olsun sana, Tanrım!

ONUNCU SAHNE

Eğik baş ve umutsuzca hepsi yere oturur. Fetisov'un sert ve güvenli sesi duyulur.

FETİSOV. Ayağa kalk! Sıraya gir!

Gönülsüzce emir yerine getirilir.

FETİSOV. Dikkat! Hazır ol! Kardeşlerim! Binlerce kilometre kat ederek büyük bir zafer elde ettik. Bu zafer gücümüze güç katacaktır. Dünyada en önemli şey, ayağa kalkmak ve devam etmek. Gerçek savaşçı ayağa kalkarak vaat edilen o muhteşem dünyaya devam etmek için güç bulur. Anlaşıldı mı?

HEPSİ. Evet, efendim!

FETİSOV. Yaşasın, büyük zaferimiz!

HEPSİ. Yaşasın!

FETİSOV. Dikkat! Hazır ol! Marş! Bir, iki, bir, iki. Sol, sağ, sol! Bir, iki, üç! Sol, sağ, sol! Bir, iki.

Fetisov çıldırmışçasına bağırmaya devam eder.

FETİSOV. Biz o muhteşem dünyayı bulacağız! Bu dünyada olmasa da, bulacağız, çünkü ölümden sonra da onu aramaya devam edeceğiz. Sonsuz evrende hiç kimse o muhteşem dünyanın olmadığını iddia edemez. Çünkü hiç kimse her yere gitmemiş ve görmemiştir.

Birden Fetisov'un miğferi yere düşer, başı sarkar ve hareketsiz bir suskunluğa bürünür. Sahne kararır.

DOKTOR. Albay artık hiç konuşmadı. Yine depresyon fazına döndü ve sonsuza dek hareketsiz kaldı.

EPİLOG

DOKTOR. Bütün bunlar çok önceden oldu. Bir, iki veya üç yıl önce mi, tam olarak hatırlamıyorum. Bugünkü tarihi de bilmiyorum, ama mevsimlerden bahar, çünkü bir göçmen kuş yakaladık ve fırsat bu fırsat diyerek Davut ondan karısına mektup yolladı.

Herkesin kuşu bıraktığı sahne.

DAVUT. Bırak!

HEPSİ. Bırak!

HAÇO. Uçtu!

KİRO. Artık görünmüyor!

MATEY. Görüyorum onu! Fransa'yı terk etti! Artık Almanya'da!

HAÇO. Almanya'dan Çek Cumhuriyeti'ne...

KİRO. Çek Cumhuriyeti'nden Slovakya'ya...

PEPA. Slovakya'dan Macaristan'a...

MATEY. Macaristan'dan Sırbistan'a...

HEPSİ. Sırbistan'dan Bulgaristan'a geçti. Aman, Tanrım! Kondu.

Sahne kararır.

DOKTOR. Kendi yazamadığı için, mektubu Davut bana dikte etti. İşte, mektup.

DAVUT. "Sevgilim! Fransa'dan, Strazburg'taki Katedral Meydanı'ndan yazıyorum sana. Burada hava güneşli, ama sizin oralarda da güneşli olmalı, çünkü baharda her yer güneşli olur. Burası güzel bir memleket, insanları da hoş! Havası da temiz, ama sadece havayla yaşanmıyor. Yiyecekten bahsetmiyorum, çünkü biz burada askeriz ve her gün paramız veriliyor. Yılbaşı'nda, çocukları sevindirmek için sana bir kartpostal postalayacağım. Çocuklar büyümüştür umarım. Kusura bakma, sormayı unuttum: Yeni bir babaları var mı? Biri çıkarsa, sakın kaçırma, çünkü babasız yaşamanın zor olduğunu biliyorum. Burada henüz hedefimizden vazgeçmedik. Moralimizi yüksek tutuyor ve her gün öğleden sonra saat dörtte talim yapıyoruz. Herkese öpücükler. Hepinizi seviyorum. Sevgili koca ve babanız, Onbaşı Şükrüev."

Katedral saati öğleden sonra dördü çalar. Üniformalı Doktor yüksek sesle emir verir.

DOKTOR. Sıraya gir! Dikkat! Hazır ol! Marş, marş!

Askerler uygun adım yürürler. Çevrelerinde turistler gürültüyle alkış tutarken, birlik marşa devam eder.